

Prof. Katasonov: Summit EU: psychóza militarismu

- editor007 | 27. března 2024

EU: Ve dnech 21. a 22. března se v Bruselu konal další summit vedoucích představitelů Evropské unie. Program jednání byl rozsáhlý. Jednali o tom, jak naložit se “zmrazenými” aktivy Ruska. Řešila se otázka, jak zpřísnit protiruské sankce.

Řešila se rovněž otázka urovnání situace na Blízkém východě. O možném členství nových zemí v EU (Ukrajina, Moldavsko). Diskutovali také o situaci s probíhajícími protesty evropských agrárníků, které byly způsobeny přílivem zemědělských produktů z Ukrajiny v důsledku zrušení cel ze strany EU.

Jak se mi však zdá, nejvyšší prioritu měly vojenské otázky. Především otázky vojenské pomoci kyjevskému režimu. Za druhé otázky militarizace evropské ekonomiky.

Účastníci summitu potvrdili závazky EU ohledně finanční a ekonomické podpory Kyjevu ve výši 50 miliard eur na příští čtyři roky, včetně závazků ohledně vojenské pomoci ve výši 5 miliard eur v tomto roce. Snažili se spojit otázku vojenské pomoci s otázkou “zmrazených” ruských aktiv. Evropský komisař pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell navrhl, aby 90 % výnosů ze zmrazených ruských aktiv bylo převedeno do Evropského mírového fondu na úhradu dodávek zbraní Kyjevu, zatímco zbývajících 10 % by mělo být převedeno do rozpočtu EU na podporu ukrajinského vojenského průmyslu. V otázce ruských aktiv však nepanovala úplná shoda. Irsko, Lucembursko a Malta se domnívají, že právní rozpracování této otázky je nedostatečné. Maďarsko se domnívá, že prostředky by neměly směřovat na zbrojení, ale na obnovu Ukrajiny.

Předseda Evropské rady Michel a řada dalších bruselských radikálů vytvořili na summitu atmosféru vojenské psychózy. Vyzvali k urychlené přípravě Evropy na válku a převedení ekonomiky EU na “vojenské koleje”. Michel prohlásil, že do roku 2030 je třeba zdvojnásobit vojenskou produkci EU. Řada účastníků summitu uvedla, že jejich země jsou dokonce připraveny vyslat své vojáky na Ukrajinu, aby se zúčastnili bojových operací. Zřejmě byli ovlivněni francouzským prezidentem Emmanuelem Macronem, který ještě před summitem naznačil, že by západní země mohly v budoucnu vyslat na Ukrajinu vojáky.

Militaristické šílenství, v němž se summit konal, lze částečně posoudit podle výroků maďarského premiéra Viktora Orbána. Ten byl vojenskou náladou na summitu EU v Bruselu šokován. *“Kvůli té militaristické atmosféře si připadám jako v jiné galaxii,”* – charakterizoval Orbán atmosféru zasedání. Maďarský premiér vyjádřil obavy, že řada evropských zemí by skutečně mohla v příštích měsících vyslat na Ukrajinu vojáky. Téma evropského militarismu Orbán spojil také s otázkou nadcházejících voleb do Evropského parlamentu:

“Bylo by lepší, kdyby voliči jak v Maďarsku, tak v dalších evropských zemích poslali do Bruselu více mírových politiků a méně ‘politiků proválečných’.” – prohlásil maďarský premiér.

Na bruselském summitu opět zazněl tak bolavý bod, jako je výše vojenských výdajů v zemích Evropské unie. A tato úroveň je stále považována za nedostatečnou. Většina evropských zemí se musí řídit nejen směnicemi EU, ale také NATO, protože jsou členy tohoto vojensko-politického bloku.

Již v roce 2006 se ministři obrany NATO rozhodli, že budou na obranu vyčleňovat nejméně 2 % svého

hrubého domácího produktu (HDP), aby byla i nadále zajištěna vojenská připravenost Aliance. V té době se společný HDP zemí NATO bez Spojených států zhruba rovnal HDP Spojených států. Vojenské výdaje zemí NATO bez Spojených států však byly pouze poloviční oproti Spojeným státům. Zjevná nerovnováha, kterou bylo třeba napravit.

Finanční krize v letech 2007-2008 zabránila mnoha zemím plnit normu NATO. Vojenské výdaje většiny evropských zemí se během krize a v následujících letech snížily v relativním vyjádření a u některých zemí i v absolutním vyjádření. Vojenské výdaje evropských členů NATO v roce 2014 činily 1,47 % jejich celkového HDP. Kromě toho se zvýšila nerovnováha mezi vojenskými výdaji USA a vojenskými výdaji ostatních členů bloku ve prospěch USA.

Na summitu ve Walesu v roce 2014, poté co byla Ruská federace prohlášena za nepřítele Západu (po navrácení Krymu Rusku) a zvýšila se nestabilita na Blízkém východě, přijali představitelé NATO dokument ("Pledge"), který opět požadoval, aby vojenské výdaje členských států bloku dosáhly alespoň 2 % HDP. A těm zemím, které se této hodnoty zdaleka nedosahovaly, bylo nařízeno, aby alespoň přestaly snižovat podíl vojenských výdajů na HDP. Poprvé byla také definována norma týkající se struktury vojenských výdajů. V řadě zemí tvořily lví podíl vojenských výdajů platy vojáků, důchody veteránů, výstavba a údržba vojenských zařízení, nákup potravin, běžných vozidel, pohonných hmot a maziv atd. A náklady na nákup nové techniky, a tím spíše na její vývoj, se daly měřit v několika procentech. K modernizaci ozbrojených sil v takové struktuře nedochází. Aby bylo zajištěno, že tyto prostředky budou vynaloženy co nejefektivněji a nejúčelněji na pořízení a nasazení moderních schopností, dohodli se spojenci NATO, že nejméně 20 % výdajů na obranu by mělo být věnováno na pořízení nového velkého vybavení. To zahrnuje i související výzkum a vývoj (VaV), který je považován za rozhodující ukazatel modernizace.

Na summitu ve Vilniusu v roce 2023 se vedoucí představitelé NATO dohodli na novém závazku v oblasti obranných investic, v němž se beze změny zavázali investovat do obrany nejméně 2 % HDP ročně (bez úlev pro zaostávající země). Potvrdili také, že v mnoha případech budou k zaplnění stávajících mezer a splnění požadavků ve všech oblastech vojenské bezpečnosti zapotřebí výdaje přesahující 2 % HDP. Nový závazek k obranným investicím vyzývá země NATO, aby dodržovaly směrnici, podle níž je třeba vyčlenit 20 % ročních výdajů na obranu a nákup nového významného vybavení, včetně výzkumu a vývoje.

Není pochyb o tom, že všechna klíčová rozhodnutí v NATO iniciuje a prosazuje Washington. Evropské členské státy NATO jsou ve skutečnosti pod kontrolou Washingtonu, nikoli Bruselu. A poslední rozhodnutí ve Vilniusu není pro Evropany doporučením, ale tvrdou směrnicí. Snad jen několik členských států EU se těmito směrnici vyhne: Rakousko, Irsko, Kypr, Malta, protože nejsou členy NATO. Donedávna se těmito směrnici vyhýbaly i Švédsko a Finsko, které se však nyní připojují k vojenskému bloku a ocitají se pod dvojím tlakem EU a NATO. V současné době je z 32 členských států NATO 23 členy EU.

Příznačné je, že sídlo NATO a hlavní instituce Evropské unie se nacházejí na stejném místě - v Bruselu. Aby se interakce mezi EU a NATO ještě více prohloubila, podepsali 10. ledna 2023 předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová, předseda Evropské rady Charles Michel a generální tajemník NATO Jens Stoltenberg prohlášení o rozšíření a prohloubení spolupráce.

Mimochodem, ne všichni členové NATO jsou členy Evropské unie. Je jasné, že USA a Kanada z definice nemohou být členy EU. Vše je jasné i v případě Velké Británie, která z EU vědomě vystoupila. Existují však země NATO, které se obvykle nazývají evropskými nebo "téměř evropskými" a které jsou stále mimo EU: Albánie, Island, Severní Makedonie, Norsko, Černá Hora a Turecko.

Pro NATO by samozřejmě bylo výhodnější, kdyby tyto země byly součástí Evropské unie. Bylo by

snazší prosazovat rozhodnutí vojenského bloku v těchto zemích. NATO je neviditelným přímluvcem za přijetí zmíněných zemí do Evropské unie. Zejména Turecko, které, jak víme, má po Spojených státech druhou největší armádu v NATO.

Vzhledem k tomu není překvapivé, že vojenské otázky byly na summitu EU v Bruselu ve dnech 21. a 22. března letošního roku jedním z hlavních bodů programu. Na summitu byl zaznamenán pokrok při zvyšování vojenských výdajů NATO v roce 2023 oproti roku 2022. V roce 2023 se vojenské výdaje členských států bloku NATO rovnaly 1,26 bilionu dolarů. USD oproti 1,18 bilionu USD v roce 2022. Nárůst v tomto roce činil přibližně 80 miliard dolarů. Přibližně polovinu tohoto nárůstu poskytly USA, druhou polovinu všichni ostatní členové bloku; téměř celou tu druhou polovinu nárůstu poskytli členové EU. Zatížení USA se v průběhu roku poněkud snížilo. Zatímco v roce 2022 se na vojenských výdajích bloku NATO podílely 69,6 %, v roce 2023 to bylo 68,3 %. To je však stále ještě o něco více než na začátku tohoto století, kdy se Washington začal s touto nerovnováhou v NATO potýkat.

Po mnoho let byly Spojené státy na prvním místě mezi zeměmi NATO také z hlediska hodnoty vojenských výdajů v poměru k HDP. Nikdy neklesly pod 3 % a v některých letech přesáhly 4 a dokonce 5 %. Například v roce 2009 činil tento ukazatel 5,32 procenta. V posledních letech některé evropské země občas dosáhly nebo dokonce překročily úroveň USA. Předloni se tak na první místo nečekaně dostalo Řecko, které odsunulo USA na druhé místo. A loni USA předstihlo Polsko.

Zde jsou údaje o výši vojenských výdajů v poměru k HDP pro všechny země NATO v roce 2023 (v %; v sestupném pořadí):

Polsko 3,90 (2,40)

USA 3,49 (3,45)

Řecko 3,01 (3,86)

Estonsko 2,73 (2,16)

Litva 2,54 (2,47)

Finsko 2,45 (1,68)

Rumunsko 2,44 (1,72)

Maďarsko 2,43 (1,82)

Lotyšsko 2,27 (2,08)

Velká Británie 2,07 (2,16)

Slovensko 2,03 (1,81)

Francie 1,90 (1,88)

Severní Makedonie 1,87 (1,62)

Černá Hora 1,87 (1,41)

Bulharsko 1,84 (1,62)

Chorvatsko 1,79 (1,82)

Albánie 1,76 (1,21)

Nizozemsko 1,70 (1,63)

Norsko 1,67 (1,51)

Dánsko 1,65 (1,38)

Německo 1,57 (1,49)

Česká republika 1,50 (1,34)

Portugalsko 1,48 (1,42)

Itálie 1,46 (1,51)

Kanada 1,38 (1,22)

Slovinsko 1,35 (1,25)

Turecko 1,31 (1,36)

Španělsko 1,26 (1,07)

Belgie 1,13 (1,19)

Lucembursko 0,72 (0,62)

Z 30 zemí 24 zemí v průběhu roku zvýšily relativní úroveň vojenských výdajů. Šest zemí je snížilo (Řecko, Spojené království, Chorvatsko, Itálie, Turecko, Belgie). V roce 2022 se 7 zemí pohybovalo v rámci normy NATO pro relativní úroveň vojenských výdajů (alespoň 2 % HDP). V roce 2023 se počet těchto zemí zvýšil na 11. Z toho 8 zemí bylo členy EU: Polsko, Řecko, Estonsko, Litva, Rumunsko, Maďarsko, Lotyšsko a Slovensko. Dalších 15 členských států EU této normy nedosáhlo.

Na summitu v Bruselu zazněly přísliby, že norma NATO, podle níž mají země EU vynakládat 2 % vojenských výdajů, bude letos splněna. Není však zcela jasné, zda to budou všechny země bez výjimky, nebo zda to budou 2 procenta pro celý evropský "kolchoz". Těžko si lze představit, že by tak (v tomto směru) zaostávající země jako Lucembursko, Belgie, Španělsko, Portugalsko a Itálie mohly během jednoho roku zvýšit vojenské výdaje jedenapůlkrát či dvakrát. Dokonce i u Německa existují vážné pochybnosti, zda bude schopno dosáhnout požadovaného standardu.

Proto na summitu vedle ujištění o plnění závazků vůči NATO zazněly i návrhy, jak toho dosáhnout v současných podmínkách, kdy se Evropa fakticky nachází ve stavu hospodářské deprese. Vedle již otřepaných návrhů využít k tomuto účelu zmrazená aktiva Ruska zazněly i další. Velmi originální. Například Emmanuel Macron navrhl myšlenku vydávat celoevropské dluhopisy (tj. závazky EU jako celku, nikoliv jednotlivých zemí) na rozvoj vojenského průmyslu v Evropě. Možnost vydávání společných obranných dluhopisů EU podporují Francie, Estonsko a Polsko, ale silně se proti ní staví "spornější země" – Německo, Nizozemsko a Rakousko.

EUobserver informuje o další iniciativě: "Země jako Německo a Nizozemsko navrhují, aby převzaly část nákladů penzijní fondy tím, že budou více investovat do obranného sektoru." Zástupci některých penzijních fondů pro EUobserver uvedli, že nemají jasno v tom, do čeho přesně by měly investovat. *"Nenakupujeme zbraně a munici ani neobjednáváme tanky,"* poznamenal jeden z nich.

Účastníci summitu rovněž apelovali na Evropskou investiční banku a vyzvali ji, aby se poskytování úvěrů obrannému průmyslu stalo její prioritou.

Summit shrnul server Politico v článku nazvaném "Lídrů EU se rozcházejí v názoru na financování zbrojení". Citoval v něm jednoho z evropských úředníků po skončení summitu lídrů v Bruselu: *"Budme upřímní: o financování obrany nebylo rozhodnuto nic reálného".*

AUTOR: Prof. Valentin Katasonov

Překlad: St. Hroch/BelobogSk

[ZDROJ](#)